

SLUTRAPPORT

Projektet/Insatsens namn

Stoppa våldet

Projektperiod/Tidsperiod som Samordningsförbundet stått för insatsens finansiering

2022-01-01 — 2025-12-31

Projektägare/Ansvarig part

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Utgångsläge

Beskriv utgångsläget, hur det såg ut innan projektet/insatsen startade. Bakgrunden till projektet/insatsen.

Mellan 2020-03-01 – 2021-12-31 deltog Samordningsförbundet Skaraborg i ett regeringsuppdrag med mål att förbättra upptäckten av våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld samt med att förmedla adekvata insatser mot detta. I uppdraget samverkade Nationella nätverket för samordningsförbund, NNS, med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen. När regeringsuppdraget och därmed projektet tog slut ansökte Försäkringskassan tillsammans med Arbetsförmedlingen om ett projekt för att fortsätta detta viktiga arbete i Skaraborg för att upptäcka både våldsutsatthet och våldsutövande.

I Skaraborg finns en hög andel sjukskrivningar som pågått längre än ett år och i denna grupp finns ett stort antal personer som är eller har varit utsatta för våld och som påverkar deras hälsotillstånd och rehabiliteringsförutsättningar. Genom att fler av dessa identifieras och kan få rätt stöd, undanröjs hinder och förutsättningarna ökar för att dessa individer ska kunna förflytta sig framåt i sin rehabilitering och kunna delta i det förstärkta samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och därmed närma sig eget arbete/studier.

Projektplan

Beskriv hur målbilden såg ut. Vilka mål förväntades projektet/insatsen uppnå?

Att samtliga parter som bedriver förberedande insatser med stöd av Samordningsförbundet Skaraborg under projekttiden skapar rutiner i respektive verksamhet när det gäller att löpande ställa frågor kring våldsutsatthet samt rutiner/kunskap hur personer som är i behov av stöd kommer i kontakt med rätt aktör för att få stöd.

I förlängningen kan detta bidra till att fler kan komma framåt i sin rehabilitering och närma sig egen försörjning, genom att upptäcka ev. våldsutsatthet i högre grad så kan individerna få rätt stöd och på så sätt kan ett stort hinder undanröjas för dessa personer.

Målet under senare delen av projektet var även att komma ut till över hälften av alla vårdcentraler som finns i Skaraborg för att prata om våld i när relation utifrån att det visade sig tydligt vid insamlingen utav frågeformulär 2024 att primärvården inte ställde frågan om våld i nära relationer till sina patienter.

Fortsatt mål har även varit att verksamheterna som deltar i projektet även efter projektet fortsatt ställer frågor om våld på rutin.

Att medverkande verksamheter efter screeningsperiod har upprättade strukturer och rutiner på hur man hanterar jakande svar på våld i nära relation.

Att alla medarbetare känner sig trygga i att ställa frågor om våld på rutin.

Beskriv vilken metod som skulle användas för att nå uppsatta mål?

Genom det validerade frågeformuläret med sju frågor om våld i nära relation som framtagits.

Stöd och handledning genom fysiska möten ute på de förberedande insatserna, andra verksamheter samt vårdcentralerna. Vid besöken på vårdcentralerna är inriktningen att träffa vårdpersonal, bestående av olika kompetenser, i samband med deras APT.

Under förberedande insatser ansvarar utföraren, oftast kommunen eller annan upphandlad aktör, att frågor om pågående eller tidigare erfarenhet av våldsutsatthet ställs kontinuerligt utifrån framtagen metod från NNS. Rutinen byggs upp med stöd av processtödjaren under hela projektiden där denna rutin inte redan introducerats, processtödjaren finns med som ett fortsatt kontinuerligt stöd både för de som introduceras och för de aktörer som redan påbörjat detta arbete under tidigare projektperiod.

Försäkringskassan arbetar utifrån myndighetens metodstöd och ansvar för att frågor om våldsutsatthet ställs tidigt under sjukperioden. I samband med att förberedande eller arbetslivsinriktade insatser aktualiseras ställer Försäkringskassan frågor om våldsutsatthet på nytt.

Arbetsförmedlingen ansvarar för att frågor ställs för de individer som deltar i det gemensamma arbetet mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan utifrån Arbetsförmedlingens ordinarie rutin i denna fråga.

Vid behov kan processtödjaren stödja myndigheternas handläggare med gemensamma informationsinsatser under projektiden.

Kontakter med samverkande myndigheter lokalt, regionalt och nationellt för diskussioner om implementering och hållbara insatser över tid.

Genomförande

Beskriv hur det har gått. Har metoden kunnat tillämpas som planerat? Har aktiviteter kunnat genomföras så som det var tänkt?

Projektet har kunnat nå flertalet insatser inom samordningsförbundet, samt kommuner i Skaraborg där man fått vägledning om hur man kan identifiera, ställa frågan samt fått initial rådgivning för att kunna arbeta med frågan om våld i nära relation. Rutiner har skapats och upprättas och personal har känt sig tryggare genom den tydliga metodiken som frågeformuläret är och kunskapen de fått.

Genom det validerade frågeformuläret som framtagits har frågan om våld lyfts fram vid personliga möten. Flertal av ärenden har uppmärksammats där våld i nära relation har förekommit, där flertal

bevittnat våld samt att man även genom frågeformuläret fångat upp dem som utövat våld. Personer har börjat berätta om sin situation och fått information om den hjälp som finns i samhället.

Frågeformuläret visar vikten av att våga ställa frågan om man är eller har varit utsatt för våld i nära relation och ger hjälp/stöd för handledare, chefer etc. att komma igång med att prata om våld i nära relation. Detta då resultatet visade på att många utav de som fyllt i frågeformulären har varit utsatta för våld. Genom att få till en rutin med att ställa frågan om våld i nära relation kan fler ges möjlighet till stöd och hjälp. Fler har möjlighet genom professionellt stöd sedan kunna ta sig ut i en egen försörjning.

Genom erforderligt informations- och kompetensmaterial som finns tillgängligt för de som ställer frågan om våld och klienter/besökare via webben, i personalutrymmen, väntrum och samlingsrum skapas trygghet att fortsatt arbeta utifrån projektets intention, att våga ställa frågan och veta hur att hantera svaret.

Målet var att komma ut till över hälften av alla de vårdcentraler som finns i Skaraborg för att prata om våld i nära relation. Totalt har 20 vårdcentraler fått tagit del utav resultaten från frågeformulären. Målet här har varit inriktat på att medvetengöra vikten utav att ställa frågan om våld i nära relation till sina patienter som söker vård och stärka personalen vilket har varit möjligt i de fysiska mötena som genomförts. Vårdpersonal har genom dessa möten blivit efteråt stärkta att börja ställa frågor om våld i nära relation.

Resultat-måluppfyllelse

Beskriv vilket resultat projektet/insatsen uppnått. Har målen uppfyllts?

Vilka lärdomar har projektet/insatsen medfört?

På vilket sätt kommer projektet/insatsens utfall tas till vara i ordinarie verksamhet?

Våld i nära relation är ett allvarligt samhällsproblem som påverkar många människor varje år. Personer som utsätts för våld i nära relationer kan uppleva rädsla, isolering och psykisk ohälsa. Många fall upptäcks aldrig eftersom den utsatta personen kan känna skam, rädsla eller beroende av den som utövar våldet. Detta projekt startades för att öka kunskapen om våld i nära relation och för att stärka arbetet med att upptäcka och stödja personer som kan vara utsatta.

Vi vet att forskning och nationella rapporter visar att våld i nära relation är ett omfattande problem i samhället. Våldet kan förekomma i alla typer av relationer och drabba personer oavsett kön, ålder, socioekonomisk bakgrund eller kulturell tillhörighet. Många personer som utsätts för våld berättar inte om sin situation. Detta gör att personal inom förberedande insatser och andra verksamheter spelar en viktig roll i att upptäcka signaler på att någon kan vara utsatt. Det fanns ett behov av ökad kunskap och tydligare rutiner kring hur personal ska agera vid misstanke om våld i nära relation. Projektet initierades därför att stärka kompetensen inom området.

Mot bakgrund av detta har projektet bidragit till flera positiva resultat.

Personal inom verksamheten har fått ökad kunskap om våld i nära relation och känner sig mer trygga i hur de ska hantera situationer när någon kan vara utsatt.

Rutiner har också utvecklats för hur personal ska agera vid misstanke om våld. Dessa rutiner gör det lättare för personal att veta vilka steg som ska tas, vilka kontaktvägar som finns för att få hjälp och hur de kan ge stöd till den utsatta personen.

Innan projektet hade personal inte förstått hur vanligt våld i nära relation är och hur det kan påverka människor. Flera vittnar om fina och bra samtal när de går igenom svaren på frågeformulären med

deltagare. Deltagarna blir sedda och lyssnade på och fler ges möjligheter att komma vidare ut i en egen försörjning igen när de får rätt stöd och hjälp.

Genom projektet har det varit möjligt att sätta igång processer där man har insett att man måste börja med att våga ställa frågan om någon blivit utsatt för våld och skapa rutiner hur man hanterar svaret och vart man ska vända sig till så att den som varit utsatt får den hjälp de behöver, men också utforma bra samverkansformer mellan verksamheter. Genom dialog med kommunerna och olika projekt inom samordningsförbundet har de fått analysera behovet av ett förändrat arbetssätt och projektet har kunnat ge förslag på hur de kan utveckla deras arbete med att börja våga ställa frågan om våld.

Genom projektets längd har man kunnat se effekten av att långsiktigt planera, ha upprepade informationsmöten på arbetsplatser samt upprätthålla interna och externa möten och träffar. Nätverk har skapats för målgruppen där engagemang finns kring ämnet. Genom att delta i olika forum internt och externt så har den kunskap och erfarenhet som vi har fått under projektets gång blir känt. Inom ramen för projektet har det getts möjlighet att skapa en förhoppningsvis hållbar bredd i Skaraborg, där frågan om våld kommer att succesivt ställas alltmer på rutin.

Under projektet gång identifierades även vissa utmaningar. En utmaning var att våld i nära relation är ett känsligt ämne som kan vara svårt att prata om. Vissa upplevde att det var svårt att ställa frågor om våld till personer de möter i sitt arbete. Det är förvånande att relativt få inom hälso-och sjukvården rutinmässigt ställer frågor om våld i nära relation, särskilt med tanke på att vården har en viktig roll i att upptäcka och stödja personer som utsätts för våld. Här visade även projektet på att det var samma upplevelse även inom vården vilket var förvånansvärt utifrån att de möter patienter som söker vård där bakomliggande orsak kan vara just att de varit utsatta för våld i nära relation, men det visade bara på att det är ett känsligt ämne. Den vanligaste orsaken är rädsla att kränka eller göra situationen värre, osäkerhet om vad man ska göra om svaret är ja. Personal inom vården påpekade att besök i vården är ofta korta. Att ta upp en sådan komplex fråga kan kännas svårt när man redan har mycket att hinna med. Dessutom finns det normer och föreställningar om att våld i nära relation är en privat angelägenhet. Projektet visar tydligt på att synen har förändrats ju mer kunskap personal har fått. Projektet visade också att det finns ett fortsatt behov av stöd inom området.

Resultaten från projektet visar att kunskap och utbildning är viktiga faktorer för att kunna upptäcka och hantera våld i nära relation. Projektet har bidragit till ökad kunskap och medvetenhet om våld i nära relation inom verksamheten. När personal har kunskap ökar möjligheten att identifiera personer som kan vara utsatta för våld och kunna stödja personer så att de får rätt hjälp.

Projektet har också visa att tydliga rutiner och samverkan mellan olika aktörer är viktiga för att kunna ge ett bra stöd till utsatt personer.

Samtidigt är det viktigt att arbetet fortsätter även efter projektets slut. Våld i nära relation är ett komplext problem som kräver långsiktiga insatser.

